

V2000-24 14.04.2000

Interkraft AS - Søknad om dispensasjon til prissamarbeid og markedsdeling - konkurranseloven §§ 3-1, 3-3 og 3-9

Sammendrag:

Interkraft AS søkte om forlenget dispensasjon, slik at selskapet og dets eiere kan samarbeide om priser og operere med markedsdeling ved omsetning av kraft til sluttbrukere. Konkurransetilsynet fant at samarbeidet hadde liten konkurransemessig betydning, ettersom den samlede markedsandelen til aktørene i Interkraft-gruppen er liten. Dispensasjon ble gitt.

Konkurransetilsynet viser til Deres søknad om forlenget dispensasjon i brev av 20. desember 1999 samt til tidligere korrespondanse og telefonsamtaler med Dem. Interkraft AS søker om forlenget dispensasjon slik at selskapet og dets eiere kan samarbeide om priser og operere med markedsdeling ved omsetning av kraft til sluttbrukere.

1 Om Interkraft AS

Interkraft AS, i det følgende kalt Interkraft, er et selskap som koordinerer samarbeidet mellom selskapene i Interkraft-gruppen. Denne gruppen omfatter Interkraft, selskapets eiere og datterselskaper. Interkraft eies av Kristiansand Energiverk AS, Aust-Agder Kraftverk og Vest-Agder Energiverk DA. Videre har Interkraft tre datterselskaper; Interkraft Energi AS, Interkraft International AS og Interkraft Trading ASA.

Både Interkraft Energi AS og eierselskapene omsetter kraft i sluttbrukermarkedet, og dispensasjonsbehandlingen omfatter disse fire selskapene.

Interkraft Energi AS

Interkraft Energi AS, i det følgende kalt Interkraft Energi, omsetter elkraft og andre energirelaterte varer og tjenester. Selskapets kundegrupper er sluttbrukere og andre distributører. Interkraft Energi skal

også arbeide for å styrke eierselskapenes konkurranseevne innen sluttbrukeromsetning i hjemmemarkedene. Selskapet hadde i 1998 en omsetning til sluttbrukere på 210 GWh.

Aust-Agder Kraftverk (AAK)

AAK er et interkommunalt selskap som eies av kommunene Gjerstad, Vegårdshei, Tvedestrand, Froland, Grimstad, Lillesand, Birkenes, Åmli, Iveland, Evje og Hornes, Bygland, Valle, Bykle og Risør. Selskapet har to datterselskaper, et selskap som driver med produksjons- og omsetningsvirksomhet og et annet som driver med nettvirksomhet. AAK deltar i produksjonssamarbeidselskapene I/S Øvre Otra og I/S Finndøla Kraftverk, og er også deleier i Eurokraft Norge AS. Konsernet hadde i 1998 en omsetning til sluttbrukere på 1200 GWh.

Kristiansand Energiverk AS (KEV)

KEV er et aksjeselskap, og eies 100% av Kristiansand kommune. Selskapet har tre heleide datterselskaper slik at alle virksomhetsområdene er skilt ut i egne selskaper, KEV Produksjon AS, KEV Omsetning AS og KEV Nett AS. Selskapet er bl.a. aksjonær i Eurokraft Norge AS. Selskapet hadde i 1998 en omsetning til sluttbrukere på 700 GWh.

Vest-Agder Energiverk DA (VAE)

VAE er et interkommunalt selskap som eies av kommunene Kristiansand, Vennesla, Songdalen, Søgne, Mandal, Marnadal, Lindesnes, Audnedal, Hægebostad, Farsund, Lyngdal, Kvinesdal, Flekkefjord og Sirdal med lik andel på hver. Selskapet er blant annet aksjonær i Norsk Krafteksport AS. Selskapet hadde i 1998 en sluttbrukeromsetning på 1300 GWh.

3 Kort beskrivelse av samarbeidet

I følge Interkrafts formålsbestemmelse skal selskapet:

"Være et koordinerende ledd i samarbeidet mellom eierselskapene og andre selskaper i Interkraft-gruppen, med sikte på effektivisering og styrking av konkurranseevnen innen områdene produksjon, omsetning, overføring og distribusjon av kraft, samt annen virksomhet i tilknytning til dette. Selskapet kan tillegges ansvaret for å ivareta hele eller deler av disse aktivitetene på vegne av eierne."

I sluttbrukermarkedet ønsker de samarbeidende selskapene å koordinere sin markedsatferd både med hensyn til priser og geografisk markedsdeling. Denne koordineringen skjer hovedsakelig gjennom omsetningsselskapet Interkraft Energi.

Interkraft Energi har gjennom korrespondanse med Konkurransetilsynet gjort rede for at de samarbeidende selskapene ønsker å operere med felles priser i markedsføringskampanjer rettet mot sluttbrukere. Etter det tilsynet forstår gjelder dette tilbud til sluttbrukere om inngåelse av fastprisavtaler for en begrenset tidsperiode. Videre uttrykker aktørene et ønske om å kunne diskutere retningslinjer for medlemmenes generelle prisfastsetting på kraft rettet mot sluttbrukere. Dette innebærer blant annet retningslinjer for hvordan ulike kontrakter skal se ut.

Det uttrykkes også ønske om at eierselskapene skal kunne avtale å ikke aktivt konkurrere med Interkraft

Energi innen sine respektive områder, og heller ikke med hverandre. Etter hva Konkurransetilsynet får opplyst defineres eierselskapenes respektive områder som det område det enkelte selskap har distribusjonsnett og områdekonsesjon for. Det vil si at området til AAE er hele Aust-Agder, området til KEV er "det meste av Kristiansand kommune" Dokument 7 i sak nr. 99/225, og området til VAE er hele Vest-Agder, med unntak av KEVs område. Interkraft Energi selger kraft i resten av Norge.

4 Forholdet til konkurranseloven

Interkraft legger selv til grunn at selskapet hovedsakelig er et organ for samarbeid mellom eierne og de øvrige selskapene i Interkraft-gruppen. Dette fremgår blant annet av selskapets formålsparagraf.

Konkurranseloven § 3-1 første ledd inneholder forbud mot at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsetter eller søker å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt.

Selskapenes ønske om å operere med felles priser i markedsføringskampanjer må ansees å være i strid med forbudsbestemmelsen i konkurranseloven § 3-1 første ledd. Videre vil også ønsket om å diskutere retningslinjer for prisfastsetting på kraft innebære en samordnet praksis i strid med konkurranseloven § 3-1 første ledd.

Konkurranseloven § 3-3 første ledd inneholder forbud mot at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsetter eller søker å påvirke til markedsdeling i form av områdedeling, kundedeling, kvotefordeling, spesialisering eller kvantumsbegrensning.

Dersom de tre eierselskapene i Interkraft avtaler å ikke skulle konkurrere med Interkraft Energi innen sine respektive områder og heller ikke med hverandre, vil dette innebære et samarbeid som er i strid med konkurranseloven § 3-3 første ledd.

Det kan med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 gis dispensasjon fra forbudene i konkurranseloven §§ 3-1 til 3-4 dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

For å ta stilling til om vilkårene for dispensasjon er til stede, må vi gå nærmere inn på hvilke markeder som berøres av samarbeidet.

5 Avgrensning og beskrivelse av det relevante markedet

Elektrisk kraft er i utgangspunktet et ensartet produkt. Det er imidlertid naturlig å dele markedet inn i to

produktmarkeder avhengig av kunde og omsetningsform. Disse to markedene benevnes vanligvis som engrosmarkedet og sluttbrukermarkedet.

Engrosmarkedet er markedet for handel mellom kraftprodusenter og store kraftkjøpere hvor energiverkene og andre videreselgere av kraft deltar. Store sluttbrukere kan også inngå kontrakter på engrosmarkedet i stedet for å handle via et energiverk eller en trader. Aktørene omfatter produsenter, distributører, industri, større forbrukere, meglere og tradere.

Sluttbrukermarkedet består av kjøpere som handler kraft for eget forbruk og som er for små til å handle på engrosmarkedet. Sluttbrukerne kan handle kraft fra et spekter av ulikt organiserte selskaper som strekker seg fra fullt vertikalt integrerte selskaper med både produksjon og overføringsvirksomhet til selskaper som bare driver med omsetning til sluttbruker.

De samarbeidende selskapene Interkraft-gruppen ønsker å samordne sine betingelser ved salg av kraft til sluttbrukere. Det relevante produktmarkedet avgrenses derfor her til å omhandle sluttbrukermarkedet for elkraft.

Ved definisjon av det relevante geografiske markedet for sluttbrukere må man ta utgangspunkt i hvor sluttbrukerne kan henvende seg for å kjøpe strøm. Fra og med 1. januar 1999 kan alle sluttbrukere skifte strømleverandør hver uke og det er i dag mellom 50 og 60 selskaper fordelt over hele Norge som tilbyr kraft til sluttbrukere utenfor eget nettområde. Ut fra dette legger Konkurransetilsynet til grunn at det eksisterer et nasjonalt sluttbrukermarked for kraft. Etersom sluttbrukere i dag ikke kan henvende seg direkte til kraftleverandører utenfor Norge, mener tilsynet at det relevante geografiske sluttbrukermarkedet ikke er større enn Norge.

Ifølge NVE var samlet forbruk i alminnelig forsyning (temperaturkorrigert)
76 026 GWh Kilde: Brev fra Interkraft av 17. februar 2000 i 1998

6 Konkurransetilsynets vurdering og vedtak

Interkraft Energi har opplyst at de samarbeidende selskapene har en samlet omsetning i det norske sluttbrukermarkedet på 3410 GWh, noe som utgjør en markedsandel på 4,5%. En koordinert prissetting til sluttbrukere som bare omfatter Interkraft-gruppens aktører antas derfor å ha liten konkurransemessig betydning.

Som nevnt eksisterer det en rekke tilbydere av kraft på det norske sluttbrukermarkedet, og både store og små sluttbrukere kan skifte leverandør ukentlig. Følgelig finnes det en rekke konkurrerende leverandører i de områder hvor Interkraft Energi og eierselskapene er etablert. At disse selskapene er enige om ikke å konkurrere aktivt i hverandres områder må derfor antas å ha liten konkurransemessig betydning.

På bakgrunn av ovennevnte og med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 første ledd bokstav c) har Konkurransetilsynet fattet følgende vedtak:

Interkraft Energi AS, Kristiansand Energiverk AS, Aust-Agder Kraftverk og Vest-Agder Energiverk DA gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 første ledd til å kunne diskutere retningslinjer for prissetting på kraftleveranser til sluttbrukere og til å avtale felles priser i kampanjeperioder.

Interkraft Energi AS, Kristiansand Energiverk AS, Aust-Agder Kraftverk og Vest-Agder Energiverk gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-3 første ledd til å kunne avtale markedsdeling.

Dispensasjonen trer i kraft straks og gis varighet til 1. april 2005.

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises det til vedlagte skjema "Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak".

Konkurransetilsynet gjør videre oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom forutsetningene for dispensasjonen ikke lengre er tilstede. Dersom det er behov for dispensasjon utover det tidsrom som dispensasjonen er innvilget for, bes det om at De søker om forlengelse i god tid før dispensasjonen utløper.

[til toppen](#)